

Громадська Думка

ПЕРЕДПЛАТА:

(Ціна 1. прим. в таборі 3 ф.)
" " поза таб. 4 ф.)
На місяць в таборі . . . 25 ф.
" " поза табор. 30 ф.
На 3 місяці в таборі 75 ф.
" " поза таб. 90 ф.

ЧАСОПИСЬ ПОЛОНЕНИХ УКРАЇНЦІВ у ВЕДЛЯРІ.

ВИХОДИТЬ ЩО ЧЕТВЕРГА Й ЩО НЕДІЛІ.

Видає „Видавниче Товариство імені Б. Грінченка“.

АДРЕСА:

Ukrainischer
Unterrichts-Ausschuss
Lagerzeitung
in Wetzlar.

Ч. 29. (76).

Четвер, 10. травня 1917.

Рік III.

Боротьба за владу і за волю.

До цієї революції в Росії була вся влада у руках Миколи II., в руках його правительства і державної думи. Цар мав підпорядковані в правительстві—в міністрах, тим знов допомагала дума, а одних і других хоронили закони. При помочи таких то законів, які собою склали цілий устрій царської держави, правительство могло робити, що хотіло.

На основі законів воно надавало змоги народів культурно розвинути ся, на основі законів нищило правительство кожду пілпну політичну думку не тільки одиниць, а й цілих народів. Без участі народу з року в рік творив ся все новий політичний закон, один доповняв другого—а кождий з них приносив все нову й нову силу правительству. В такий спосіб збудований був цілий престол Миколи II, на таких то законах повсталла його влада політична.

Не дивно, що від такої політичної влади прийшло ся страшно терпіти робочому народові. Він хоч не хоч мусів приймати ті всі злидні, що йому давали політичні обставини, що приносило саме життя. Але в міру з цим, як погіршувалось його життя, як давила його політична неволя—рівночасно родила ся свідомість, зростало бажання боротьби проти ала, що не дає жить. Почав ся бій. Довгі роки зводив робочий нарід криваву боротьбу за свої політичні права, не раз пробував робітник вибити ся з під царської влади—все не щастило. Надто сильний був противник, на тривких основах спочивала його влада. Але боротьба не знає відпочинку, ні утоми.

Робітник, хлібороб, мужик в Росії з дня на день збирає свої сили, скликає, мобілізує всіх борців за свободу народа й цілою силою вдарає ще раз в цій році в стовб царства. Перемога була по стороні народу і він побідив свого вікового ворога.

Немає вже Миколи II, немає Штюрмерів ні Протопопових. Немає вже тих, які ще недавно кожного страхали своєю політичною властю й силою. Всі сидять заперті. І не один може почувши ту першу вість:

„Микола II зрік ся царювання, всіх міністрів арештовано“... певно з радости закликав: „Но, тепер заживемо в Росії“. Не так мілко бродить свідомий, зорганізований робітник. Він знає: в тюрмі сидять тільки керманічі—а влада політична, система, це все ще лишило ся. І кождої любоді днини може стати ся те що якийсь спритний політик може сягнути за ту владу і стати другим Миколою. А під того ніяк не полекшає. Тому то робітник усунувши керманічів царської політики, береть ся зараз до самої системи правління, до самого способу господарювання в державі. І те що ми зараз бачимо в російській революції, ці безпастанні виступи комітету робітників і салдатів проти політики теперішнього революційного правительства є тільки дальшою боротьбою за політичну владу з одного боку, й боротьбою за волю з другого. В цій боротьбі замітно є те, як зорганізований робітник в Росії параліжує, ослаблює, нищить кождий проти-народний виступ ліберального правительства.

І так: Захотіло ліберальне правительство посадити на місце Миколи II його брата Михайла—робітники рішучо виступили проти того і заявили, що хочуть мати республику. Хоч не хоч мусіло правительство зрешти ся Михайла. Далі чуємо голосить нове правительство свою програму, підносить ключі: війна до кінця—робітники, салдати по всіх усюдах кличуть: хай живе мир без анексії і відшкодовань! І рівночасно натискають на правительство, щоб перед всім світом воно заявило, що Росія хоче миру без анексії і відшкодовань.

Правительство це проголошує голосно, явно—а нишком стягає всіх інвалідів, калік без ніг, без рук з петроградського лазарету й посилає кого пішки, то на возах, то автомобілем, щоб робили по місті „демонстрацію“ за війною.

На цей політичний маневр ліберального правительства робочий нарід своїми масовими демонстраціями на 1 мая відповідає по всіх містах й селах „Ми жадаємо миру“... Відтя-

гає правительство скликання загальних установчих зборів—делегати робітників і салдатів грозять, що вони сами себе проголосять установчим зібранням і з кінцем мая будуть радити.

Взиває ліберальне правительство українського мужика, щоб примирив ся з поміщиком і допоміг йому зібрати хліб з поля, бо цього вимагає війна, то наш мужик каже: Мені земля належить ся—і починає краяти панські лани.

Хочуть ліберальні міністри щоб раду робітників і салдатів післати в Москву (бо в Петрограді не вигідно), то робітники кажуть, що їм треба бути в Петрограді побіч правительства, щоб мати вплив і контролю над його політикою і т. д.

Ік бачимо то нарід, не тільки не застановив політичної боротьби з усуненням старого правительства, а противно, ще ширше її підійняв. І зараз починає боротьба та бути боротьбою пробуджених народніх мас, які борять ся не тільки за волю, свободу, але й за політичну владу у державі. Боротьба за політичну владу проявляє ся саме в тому, що народ слідить кождий крок

революційного правительства і на кождий проти-народний виступ тогож правительства сам народ реагує, відповідає своїм могутим голосом.

Подолук.

Відродженне.

Промінь сонця животворний
Будить сонную природу:
Ручайки прудкі, моторні
Вже несуть до річки воду,
І, почувши сили нові,
Річка пінить ся сердито,
Ледяні рве окопи,
Мчить ся шумно, гордовито.
Йй—ніщо всі перешкоди,
Ще йй шире, ще простору!..
З берегів вона виходе
І стає подібна морю.

* * *

Так і ти, о, мій Народе,
Спав, як річенька зимою,
Та проміннячко свободи
Засіяло над тобою,
Й ти, прокинувшись раптово,
Повний гніву, духу й сили,
Навісні рвеш окопи,
Що віки тебе гнітили,
І, мов річенька весною,
Нищиш всякі перешкоди,
Що встають перед тобою
На дорозі до свободи.
1917 р.

К. Я.

РЕВОЛЮЦІЯ В РОСІЇ й МИР.

Україна на чолі поневолених народів Росії.

Англійська часопись „Times“ словище про відносини в полудневій Росії з Одеси так: Образовані верстви заявляють ся за конституційною монархією або за демократичною республикою. Дума федеративної спілки з самоуправними державами після американського візрця зискує щораз більшу підставу з огляду на тяжке питання національностей. Перед і після великого конгресу Українців у Києві відбули ся окремі збори різних українських („малоросійських“) політичних партій, щоб уложити програму для великого українського конгресу в мав, на який запрошено представників усіх нинішніх національностей з України.

Цей конгрес постановить основи для будучого автономного правительства, які опісля конституційні збори мусять затвердити. Перше утворить ся комісія з представників різних міст, округів, станів і народностей, які є на Україні. Вона є покликана на жаданні тимчасового

правления, щоби нарадити ся над основними питаннями з тимчасовим українським правительством.

Конгрес у Києві домагав ся федерації (спілки народів) з самоуправною для кождої нації, а в тій федерації можуть брати участь всі різні народности російської держави. Конгрес жадав для себе заступництва на мировій конференції разом з иншими національностями, на яких землі відбували ся воєнні події (операції). (Собто Українців, Білорусів, Литовців, Вірмен і т. д. Ред.)

Крім автономії жадає він цілковитого признання для української, ромуноської і молдавської мови, не говорячи зовсім про ромуноські відносини.

„Без сумніву надійдуть тут з часом іще домагання Вірмен, Грузинів і инших неросійських національностей“—додає від себе англійська часопись „Times“.

Так Україна стає угольним каменем вивалення всіх неросійських націй в Росії!

Становище російського правительтва до українського правительтва і Установчих зборів в Київі.

Проголошення української республіки з українським правительством на чолі та скликання Українських установчих зборів на день 1 мая ст. ст. до Київа—центральне провізоричне правительтво з російською пресою прийняло до відома мовчанкою. Хто мовчить—сей видно годить ся, а тут—рад не рад—мусить згодити ся, коли не має сили.

Український воєнний округ.

На жадання українського тимчасового правительтва в Київі видано приказ по арміям, що Київський воєнний округ від тепер називатиметь ся український воєнний округ. Він обіймає губернії: Київську, Волинську, Подільську, Харківську, Чернігівську, Полтавську й Курську. Шефом сего округа є свідомий Українець ген. Ходорович.

Українське військо.

З головної квартири південно-західного фронту прийшов дозвіл на формування з добровольців українських полків. Дві бригади вже є готові; вони є основою до творення українського війська.

„Русское Слово“

Якою силою творить ся окреме українське військо, показує нам така телеграма зі Штокгольму з 6 мая: з Петрограда доносять: Мимо рішення виділу робітників і салдатів проти творення окремих українських полків зажадало 3.000 салдатів перед будинком військової команди в Київі утворення української бригади. Головний Комендант воєнного округу Ходорович і воєнний Комісар Обручев і представник воєнної ради хотіли салдатів спонукати до відступлення від домагання окремого українського війська—але все надармо. Вони подали до відома, що вони вже—як стій—утворили полк, який називається полком Хмельницького. Сей факт предложено опісля до рішення салдацько-робітничій раді.

(Франзуртер-Цайтунг.)

Так встає наша сила не з волі верхів, а з волі народу!

Посол Александров—губернатором Катеринославщини.

Відомий з виступів в Державній Думі в обороні Українців й української справи посол Катеринослава до Думи А. Александров іменованій революційним Губернатором (правительственным комисарем) на Катеринославську губернію. „Київська Мысль“ з 25 березня ст. ст.

Орган „Центральної Української Ради в Київі.“

Дня 22. березня стала виходити часопись „Вісті з Центральної Ради в Київі“, яку видає редакційний Комітет Ради.

Орган соціально-демократичної української партії в Київі.

Відомий письменник, Винниченко приїхав до Київа і став шефом органу української соціал-демократії під заголовком. „Робітничий Голос“.

Велика українська маніфестація в Київі.

„Утро Росії“ й „Русское Слово“ подають опис великої української маніфестації в Київі дня 3. квітня:

Вчора, дня 19. марта ст. ст. відбула ся велика українська маніфестація, в якій взяло участь поперх 100.000 люду. З ініціативи команди українського воєнного округу відправлено в Володимирський Соборі богослуження в пам'ять Шевченка. На площі перед собором св. Софії відслужено літію по Шевченкові. При безперестанних звуках військових оркестр маніфестанти з сотнями прапорів, на яких були написи: **Вільна Україна**—дефілювали по головних улицах; вони пройшли від Володимирського Собора через Хрещатик на площу св. Софії перед пам'ятник Бог. Хмельницького.

Безкофенні процесії салдатів, учеників, селян, робітників під звуками українських гимнів і маршів дефілювали з українськими прапорами перед городською радою на Хрещатику. Богато маніфестантів було одягнено в національні костюми. На переміну з музикою розносились співи українських пісень. Група артистів українського театру Садовського імпровізувала старинне козацьке військо. Несено на таблицях поклики з домаганням автономії України, гетьмана й федеративної республіки. Перед городською радою величезний тисячоголосний хор виспівав „заповіт“ Шевченка й український народний гимн: „Ще не вмерла Україна“. На балконі городської Ради появил ся львівський проф. М. Грушевський, якого вивисено сюди на руках, і сказав промову, яка викликала бурю оплесків і окликів.

Від городської Думи громада маніфестантів з військом на чолі перешла на площу св. Софії до пам'ятника Богдана Хмельницького. В руці Богдана застромлено український жовтоблакитний прапор з кармазиновим написом: **Нехай живе вільна Україна!** Перед пам'ятником відбули дефіляди війська українського воєнного округу. Шеф українського округу ген. Ходорович мав промову до війська й народу такого змісту: кривава світова війна наближає ся до кінця й до миру, який принесе й Україні свободу і велику будучність. Та молодій державі потреба тямити, що до великого діла треба єдності і строгої кариости і ми добудем нею свою волю. Хай живе вільна Україна! Салдати, які мали усе на грудях жовтоблакитні відзнаки, привітали бесіду окликом: ура!—Всі говорили виключно українською мовою про нові перспективи, які відкривають ся для України. Відтак говорили промовці з публіки.

Потім благословив іменем духовенства усе військо й публіку київський митрополит Никодим, голова української православної церкви, після літії на честь Шевченка.

Москвофіли з вільною Україною.

В Ростові над Доном зібрало старе правительтво всіх утікачів з Галичини, москвофілів, яких збрало ся поперх 500. Там є багато священників, студентів, учнів і селян. Мав нпми опікувати ся звід-

ний коломийський адвокат з Галичини Дудикевич—та він горнув гроші у свої кишені, а втікачі жили гірш полонених. І ось дійшла вість, що всі вони уладили велику маніфестацію за вільною Україною з жовто-блакитними прапорами, якими в Галичині покидали ся, видвигаючи російський прапор. Спізнали вони шойно в Росії, як дуже вони помиляли ся. Богацько з них є ідеалістів, люду неввинних, обдурманених впливом московських агентів, невдоволених польським пануванням в Галичині, заведених політикою розпуки в обійми руссофілів. Видно, як дуже зросла серед мас невірність, що Україна дібеть ся своєї волі—коли вони, яничари—прихильники старої Росії й відступники від свого народу—потоптали російські прапори й стоять нині за вільною Україною проти петербурзьких централістів.

Українська опінія про новий лад у Росії.

В Українській часописі „Нова Рада“ пише голова Українського Конвету проф. М. Грушевський під заголовком: „Повороту нема“, таке: „Минув час, коли ми стреміли до культурного самоозначення, або культурної автономії. Українці тепер стравили віру в російську поступовість. Через те домагають ся лише федеративної злуки з Росією, а коли ні, то цілковитої незалежності України. І від сих жадань не може бути повороту назад“.

Таке саме становище зайняла ред. „Громадської Думки“ в статі „Вільна Україна—сфінкс Європи“ ч. 25.

Розкладава столиця Росії.

Зі Штокгольму подають звідомлення англійського кореспондента „Morning Post“ про відносини в Петрограді. Він пише, що в Петрограді не можна дати ніякого образу про стан Росії, бо ціла столиця стала ареною партійних суперечок. Доставка засобів поживи погіршала в останніх шести тижнях. Особисте безпеченство є zagrożене більше, як коли-небудь. Вязниці заповняють не лиш „вороги народу“, а й урядники царського режиму. Поборюючи себе партії соціалістів арештують взаімно завзятих оборонців свого принципу. Злодіїв увільняє суд. Тяжкі злочини лучають ся щораз частіше. Найгорячіші подвижники волі зачинають відчувати, що забагато щастя може бути причиною руїни. Всі залізничні карти розкуплено місяць наперед. Всі хочуть опускати столицю. Недостача дозову засобів поживи заставила уряди розділу харчів опустити руки. Наступив розклад на цілій лінії—звістна російська пустеля політикування на основі догматичних принципів захоплює щораз ширші круги.

Ухвали робітників.

Робітники великих російських фабрик рішили постанову, що тимчасове правительтво, яке є тільки кермою російської революції, мусить бути повалено, а вся сила має перейти на раду робочих.

Знесено офіцерську рангу в російській війську. Всі члени російської армії мають називати ся салдатами, які ділять ся на приказуючих салдатів, (себто давніших офіцерів), і на слушаючих салдатів.

Зростаючий вплив Леніна.

Орган Керенського „Робочая газета“ пише: Не поведеть ся Ленінові дістати пановання над радою робочих, хоч і видаєть ся, що се вже приходить, він підбурює нерозвистичні елементи робочих партій проти ради“. Часопись крайніх „Правда“ прогнала свого начального співредактора за висловлену думку, що партія більшовиків відцураєть ся Леніна. Ся часопись замінила ся в чисто комуністичну. Вона поборує безпощадно раду робочих і находить щораз більший послух.

Захитане становище Англії.

Супроти англійського конзуляту поводити ся населення щораз більше ворожо. Конзуляту береже 800 англійських салдатів. Увесь конзулят готовий опустити Росію кожної хвилі—потяг стоїть все готовий для від'їзду англійського посла до Гельсінфорсу. Керенський дав характеристичну відповідь про відносини російського загалу до Англії одному кореспондентові: „Росіяне шанували англійський нарід, але його спілка з царизмом ослабила його становище в Росії“. Крім сього привів цілий ряд нещасливих обставин, через які становище Англії захитало ся серед Росіян.

Робочі проти „позички свободи“.

Соціалістична преса зайняла дуже холодне становище супроти нової „позички свободи“. Вправді, рада робочих ухвалила її малюю більшістю голосів, та крім її органу не згадала про сю ухвалу ані одна часопись робітників. „Земля і Воля“ розсудила теоретично шкоду її користь позички на війну, а московський „Труд“ нап'ятував позичку, як невиносний тягар для краю.

Програмова часопись Леніна.

В Петрограді появил ся новий соціалістична часопись „Коммуна“, яка займає ще крайнїще становище як „Правда“ і видаєть ся під Кермою Леніна. Він голосить цілком явно не слухати ухвал і приписів „Ради робочих“, увязнити провізоричне правительтво, перервати негайно війну і дає поклик до демонстрації проти Америки.

Часопись Плеханова „Єдінство“ пише таке: „Треба Леніна і його сторонників силою слова поборювати, та не в сей спосіб, як проти-революціонер правих партій“.

Тїни і перетворення салдацько-робітничої Ради.

Знайдені списки тайної поліції виявили, що деякі члени салдацько-робітничої Ради, були довголітніми шпіонами „охраш“. Іх викреслено з Ради. Зменшено число членів, утворено так звану „малу раду“ зложеною з 300 салдатів і робітників.

Становище селян і їхні збори.

В Петрограді, в палаті Думи, були збори представників селян північної Росії з 25 губерній, які готовлять створення всеросійської ради хліборобів, яка має єднати всі організації селян.

В Одесі були збори селян з південних українських губерній (перодовсімПровобережжя). Вони бесідували, здебільшого професори і ака-

деміки, заохочували селян забрати собі в посідання землю. Це викликало одушевленне серед зборів. Вони свідомі сего, що доля Росії лежить в руках селян, які є свідомі своєї сили. На чолі відновленого загального селянського Союзу стали братя: Семен Мазуренко, як голова, й Василь Мазуренко, як писар, оба свідомі Українці.

Нота Мілюкова до союзників.

З Петрограду доносить телеграфічна агенція дня 4. мая: Мілюков вислав ноту до союзних держав, в якій говориться, що вороги хочуть с'ясти незгоду між союзниками, будуть би Росія думала заключити окремі мир з осередніми державами. Він відкидає сю думку і заявляє, що тимчасове правительтво додержити зобов'язань вірності своїм союзникам, переконаний про необхідний вислід теперішньої війни.

Скликання Думи.

З Гааги доносять через бюро Рейтера з Петрограду: Дня 4. мая скликано Думу на надзвичайне засідання (Се перший раз від вибуху революції скликано Думу, на думку якої звертає увагу ціла Европа).

Плян праці соціалістичної мирової конференції в Штокгольмі.

„Соціал-демократ“ доносить зі Штокгольму: Голяндські представ-

ники зі шведськими членами соціал-демократії мали нараду в четвер, в якій з полудня брав участь міністер Станнінг. Він предложив плян праці: Дня 15. мая має бути окрема нарада з членами партії кожної держави. Тоді досягнуть ся ясний погляд і дійсність головних ліній. Тоді можуть приступити всі до спільної конференції. Переговори буде вести виділ зложений зі шведських і голяндських членів міжнародного бюро при співучасті представників Данії й Норвегії. Згодив ся на плян праці й бельгійський представник Бошер. Провідники французької соціалістичної меншости рішили вислати своїх представників.

Участь робітників і солдатів в заграничній політиці.

„Дайлі Телеграф“ доносить з Петрограду: Утворив ся виділ для заграничних справ, який стоїть в зв'язку з радою солдатів і робітників. На чолі сього виділу стоїть Скобелев. Цей виділ буде висилати щодня вісти через петроградську телеграфічну агенцію. Крім сього внирнула гадка допущення до Росії німецьких часописей. Постановлено кожного тижня висилати окремого кур'єра до Штокгольму, що мав би привозити німецькі часописі до Росії.

ВІЙНА.

(Четверта битва під Арра і в Шампанії).

„Подась вісти після німецьких звідомлень:

Четверта битва під Арра дня 3. мая принесла ще більше поразення Англійцям, як третя битва. Англійці підняли наступ густими масами, які не зважали на це, що їх розбивали Німці скорострілами, і посилали все нові сили. Два дні й три ночі тривав той наступ, але не досягнув своєї цілі. Ширина наступу вносить 30 км., участь брало 700.000 Англійців.

Французи підняли наступ дня 5. мая в числі 300.000 людей в Шампанії й битва тривала теж два дні без віддыху, проте потерпіли великі втрати, а зискали малий кусень землі.

За місяць квітень затоплено кораблів повности поверх і мільона тон. В Англії зростає затрівоження. Король видав поклик до народу щадити засоби поживи. Питання засобів поживи — загрожує дуже поважно цілому положенню нації.

Вісти з Росії й зі світа.

КИТАЙ ВИПОВІДАЄ ВІЙНУ НІМЕЧЧИНІ.

Пекін 4 мая. Донесення бюро Рейтера. Кабінет рішив односторонню постанову негайного виповідження війни Німеччині. Се рішення не має значіння супроти близького кінця війни, а Китай поки що не має організованої оружної сили до наступу.

АВТОНОМІЯ ЕСТОНІЇ.

Естонська земля обіймає округ Дорпаду й острови на балтійським морі. На чолі управи стоїть державний Комісар, побіч його рада краєва, до якої висилатимуть послів що 20.000 осіб одного. В кождім окрузі вибратимуть ся совітники краєві, яких мають вибрати кождих 1000 по одному. муцини й жінки. Кождий 21. літний має активне право вибору. Мову урядову назначує собі людина. Зносини з державними властями мають вестися в російській мові. Власти краєві мусять відповідати сторонам в тій мові, якої уживас сторона.

ЗА АВТОНОМІЮ КРИМУ.

У Севастополі зав'язав ся комітет татарських націоналістів, щоби виробити проєкт автономії Криму.

СЛІДОМ УКРАЇНЦІВ—МАГОМЕТАНИ.

Зі Штокгольму доносять дня 7. мая: Конгрес кавказьких магометанів отворив ся в Баку з великим торжеством. Председателем його є посол до першої Думи Тепчікбашов, який підписав виборзьку відозву.

ХЛІБНІ КАРТИ В АНГЛІЇ.

Англійське правительтво оголосило відозву до народу, щоб він сам добровільно їв менше хліба, щоб на кожнв людину не випадало більш на тиждень, 4 англіійські фунти. Але ж по обрахунку уряду від часу відозви, кожний Англічанин, що правда, обмежував ся в їдї хліба, та таки пересічно з'їдав 6 фунтів, а це для Англії грозить голодом. Через те уряд заводить хлібні карти в цілому краю.

З таборового життя.

— Віче. В суботу 5. травня в салі Народного Дому відбуло ся таборове віче. Обговорювали ся таборові справи й світові події. Заступник голови Запомогового Комітету подав звідомлення з діяльності комітету, котра містила ся в розділі подарунків від червоного хреста. Він подав до відома, скільки яких подарунків прийшло в лягер з останніми транспортами і як їх розділено. Віче прийняло звіт до відома й ухвалено, щоби заряд комітету перед поданням звідомлення на вічу, вивіщував у публичних місцях докладний звіт за підписом президії Комітету й затвердженням Контрольної Комісії. Далі ухвалено вічем вибрати кожний раз, як приїде новий транспорт подарунків, нову Контрольну комісію. Коли ж подарунки прийдуть задовго до таборового віча, то приймати їх і перевірявати доручено попередній Контрольній Комісії.

Відтак віче вибрало нову Контрольну Комісію з 5. членів.

Нарешті т. К-ба оповів про воєнні й світові події, зостановивши довгий час над подіями в Росії.

Реферат викликав вдоволення.

— У неділю, 6. травня відіхали до Зальцвельду представники від Української Громади з поміж членів Генеральної Старшини (5 чол.) на конференцію представників українських таборів.

— Театр. У неділю 6. травня в салі Народного Дому Драм.-Музичним т-вом ім. М. Лисенка виставлено було жарт на 3 дії А. Володського „На бідного Макара“. Вибір пєси на сей раз був влучний. Відіграно її також гарно. Майже всі артисти були на своїх місцях і видно, що хоч пєса йшла на нашій сцені перший раз, до підготовлення вистави т-вом приложено далеко більше праці, ніж недавно попередні рази.

Правда, можна закрити деяким артистам, як, наприклад, т. Д-кий або т. З-ко, що не цілком зрозуміли свої ролі. Т. Д-кий, був зовсім невиразний у 1 дії і не віддав нам, як слід, дух любови Павла Павловича до української старовини. Слабий був він також і в 2 дії, хоч правда, роля його в сій дії далеко не першорядна. За те в 3 дії дуже добре вдало ся йому показати характер Павла Павловича, як чиновника, жонатого чоловіка, несміливого, але гарної тихої вдачі з його щирим відношенням до жінки. Т. З-ко дуже влучно був прибраний під свою ролю, та проте сміху мало викликав своєю грою, бо викручував ся, вижимав ся та всімах ся там, де цього зовсім не потрібно було, тимчасом як в самій його грі зовсім було не помітно психологічних примет, котрі вказували б, що Лажно занятий виключно тим, що шукає позичок, котрі йому ніколи не вдають ся.

Цілком добре віддали образ вигибаючої дворянської сім'ї т. С-кий (Бублик), П-кий (його жінка Василіса Івановна), Д-р (Олена) та Б-ів (Анатоль—їх діти). Образ сім'ї, що живе, по справедливій оцінці самої пані Бубликової, тугнем, з чужої праці; хоч і робить поверхне вражіння інтелігентної, проте нічого не знає і навіть такої річи, як пояснити цікавій дочці селянина, що таке телеграф, ніхто з цілої сім'ї не вмів.

В першій мрі заслужують уваги т. С-кий і Д-р. Особливо останній, котрому роля Олена чи не найкраще вдала ся.

Решта артистів, можна сказати, виконала свої ролі досить сумлінно й з успіхом. Навіть роль жидо-фактора т. П-ун виконав гарно й пристойно, без прикрях переборщувань задля дешевого сміху. А таке відношення до жидівських ролів на нашій сцені дуже рідко тран-

пляєть ся. І тим більша заслуга т. П-уна. Трохи був заслабий т. О-ко в ролі Марфи Сидоровни, котрий при гарній грі вживав одних і тих самих рухів увесь час.

Крім того варто було б звернути пильнішу увагу т. т. артистів на вживання русизмів, що так часто чути, як зі сцени, так і з поза—куліс, та ще на перекручуванні артистами слів, або переставлюванні наголосів, після чого, наприклад, слова в устах т. З-ка „ні шага не позичу“ мали б аначити: „ні шгага не позичу“ (себ то кроку, чи що?)

Ще як загальні уваги треба означити, що сцена з отроєнням Олени пройшла але, бо тоді як вона пила отруту, всі, що стояли дуже близько коло неї, дивили ся на неї весь час, аж поки вона не впустила пляшечки з рук. А це ненатурально. Також і з гримом. У всіх майже чоловіків вуса були так поналіплювані, що все здавало ся, що артист усміхаєть ся при погляді на партер. А Василіса Івановна виглядала так, ніби десь коло печі вбрала ся в сажу й забула вмити ся.

Є ще дещо, що до самої гри не відносить ся, а чого, проте, не можна пробачити шановній дирекції театру.

Це дуже довгі антракти, котрі тягнули ся часом яких небудь 40 хвилин.

Крім того в останню виставу було чути з поза куліс дуже голосну суперечку і, як не поміляємо ся, лайку шановного режисера. Здаєть ся краще було б, якби шановна дирекція сперечала ся так, щоб уублика того не чула.

Ц.

— Видавничо Т-во ім. В. Грінченка. У понеділок, 7. травня відбули ся надзвичайні загальні збори Товариства в справі вибору нової ревізійної комісії, тому що члени вибраної раніш комісії відіхали з табору, за виїмком одного.

Після виборів збори радили ся над дальшим веденням часопису. Справа викликала жваву дискусію, наслідком якої виявилася потреба переорганізації життя товариства й притягнення більшого числа сил до співробітництва. Але ухвал ніяких не запало, лише збори доручили тов. голові виготовити плян змін і зreferувати на найближчих загальних зборах. Збори піднесли потребу широкого освітлення російських подій і їх можливіх наслідків для України, а також обговорення в часописі державного життя в його ріжних формах.

— Т-во „Самостійна Україна“. У вівторок, 8. травня відбули ся загальні збори організації мужів довіря т-ва „Самостійна Україна“. Збори прийняли до відома звіт уступаючого виділу, за виключенням скорбника, тому що ревізійна комісія не перевела ревізії й не підтвердила ще касового звідомлення. Вибрано новий заряд.

Відтак відбула ся довша дискусія над справою дальшого ведення роботи на командах і напрямком загальної праці. За браком часу ухвал ніяких не винесено й рішено продовжувати наради на другий день.

— Щодня відбувають ся тепер конференції мужів довіря й інших організованих. Обговорюють ся ріжні політичні питання.

Жертви.

На хорих в лікарні. м. ф.
Ком. Waldhausen, № 3576 — 50
2869, т. Прядка . . . — 50
„ Rokenbaerg, № 2818. . . 1—
„ Scheidt, т. А. К-ов. . . — 10
„ Gros Rehrheim, № 1058 . . . — 05

від т.т. № 507—50 ф., № 441—15 ф., № 61615—25 ф., № 558—50 ф., № 51690—50 ф., № 51949—10 ф., № 509—10 ф., № 344—15 ф., № 3849—20 ф., № 528—50 ф., № 464—50 ф., № 561—50 ф., разом 4 45

6 10

На пам'ятки номер. положення.

Ком. Balkhausen № 3764 . . . 2 30
" Kredenbach, № 2290 . . . — 30
" Bbnstadt, № 992 6 80
9 40

На фонд пам'ятки. Т. Шевченка.

Ком. Gross-Rohrheim № 1068, т. січовик з сотні К. К-ий — 45

На український бойовий фонд.

Ком. Forsthaus Dianaburg, № 3875, т. К-с — 55
" Romrod, № 3444, т. Л-ко 1 20
Від українських офіцерів табору Вейцлар 2—
3 75

На організаційні цілі.

Ком. Lehnhausen, № 2512 . . . 1 10

На просвітні цілі.

Ком. Rockenberg, № 2618 . . . 1—

На часопис „Громадська Думка“.

Ком. Birlebenbach, № 2751, т. Прадка — 50
Ком. Lehnhausen, № 2512 . . . 1 20
" Romrod, № 3444, т. Л-ко — 30
2—

Порениска Редакції.

Ком. № 1579. Гроші одержано. Послаємо вам: 1. Календар «Розвага»—1 м., 2. Як жив україн. нарід—25 ф., 3. Географію для шкіл серед. і в II частину—4 м. 70 ф. і 4. Два переклади—1 м. Разом на суму 6 м. 95 ф. Рахункові книжки тепер не маємо.

Ком. Oberheid, № 10912, т. А. По-ла. Листа вашого й гроші одержали. Забувати вас не будемо й часопис на далі посилаємо.

Ком. № 1795, т. № 1605. Гроші одержали. Вислаємо вам: 1. Календар «С.В.У.» на 1917 рік і 2. Як оприділити вагу живої худоби.

Ком. MUnzenberg, т. I. Г-н. Веі часописі кожного разу вам посилає ся після кожного випуску нашої часописі.

Ком. Nergersdorf, т. I. За-ко. Часописі вам посилаємо. Гудити нема кого, бо тепер новий експедитор. Будемо старати ся, щоб на далі все одержували справно.

Ком. Munster, № 2728, т. бібліот. Хо-ко. Гроші 11 м. 50 ф. одержано. Послаємо вам: 1. три пам'ятки книжки «С.В.У.»—3 м., 2. два кобзарі I. частину—2 м., 3. два кобзарі II ч.—2 м., 4. шість серій карток—4 м. 50. ф. Разом на суму 11 м. 50 ф.

Ком. Ober-Floersheim, № 864. Гурток «Пора.» Гроші 80 ф. за часопис одержано. На далі будемо посылати по 12. екземплярів.

Ком. Pfaffenwiesbach, т. А. Дми-кий. В таборі є багато різних організацій, про які може вас докладно поінформувати муж довіря, а також багато можете пізнати з нашої часописі «Громадська Думка.» До одної з таких організацій «Січ» можете вступити просто з робітничої командою, коли за вас ручить ся 2. січовиків, або коли ви заявите об цім мужу довіря.

Марко Сиротюк IV 2648 шукає свого рідного брата Кузьму Сиротюка. Хто знає якісь відомости про його, прохаємо подати до Канцелярії Генер. Старшини.

ТЕАТР.

У неділю, 13. травня 1917.

У Л А Д Ж У Є

**ДРАМАТИЧНО-МУЗИЧНЕ ТОВАРИСТВО
ІМЕНІ МИКОЛИ ЛИСЕНКА.**

**В салі Народного Дому вейцларського табору,
при ласковій співучасті
добродія Олександра Семенова,**

**ОПЕРНОГО СПІВАКА Й ПІАНИСТА
д-р Володимира Левицького**

**в честь
МИКОЛИ ЛИСЕНКА**

СВЯТОЧНИЙ КОНЦЕРТ

Початок концерта рівно в 6 годин по полудні.

Таборова книгарня

має слідуєчі книжки, які можна виписувати на робітничі команди через редакцію:

	М.	Ф.
Календ. на 1917 р. (Пам'ятк. книж.) С. В. У. в оправі.	1	30
Т. Шевченко. Кобзар 1 ч. в оправі	1	—
2 ч. в оправі	1	—
Б. Барвінський. Звідки пішло ім'я Україна?	—	5
М. Возняк. Наша рідна мова	—	5
Пам'ятки Івана Франка	—	40
Краснов. Що тепер дієть ся в Росії?	—	5
Олексан. Скоропис. Значінне самостійної України для европ. рівноваги.	—	5
Іван Крип'якович. Українське військо (з малюнками).	—	10
М. Лозинський. Галичина в життю України.	—	15
А. Полуботок. З минулого.	—	5
" Дідова казка	—	5
Видання полонен. Захалявна книжочка.	—	10
" " Як оприділити вагу живої худоби.	—	10
" " Т. Шевченкові в 102 р. його урод.	—	10
" " Мод. Мециньському.	—	5
Заклинський. Що треба знати кождому Українцеві?	—	5
" Світгляд І. Франка	—	5
Б. Лепкий. З історії української літератури.	—	10
І. Шитманов. Роля України в болгарськ. відроджен.	—	5
Видання С. В. У. Наша пісня.	—	15
" Українські колядки.	—	5
Орест Кириленко. Українці в Америці.	—	15
С. Томашівський. Церковний бік української справи.	—	5
Льонгін Цегельськ. Русь-Україна, а Московщ.-Росія.	—	30
Полглот Кунце. Русин-Україн. в Німеччині (розмов.).	—	50
М. Грушевськ. Як жив український народ (з малюнк.).	—	25
В. Гнатюк. Націон. відроджен. австро-угор. Україн.	—	20
Іп. Вочковський. Фінляндія та фінляндське питання.	—	30
Євген Левицький. Листи з Німеччини.	—	20
Видання загально-української культурної ради.	—	7
Слово о полку Ігоревім.	—	60
М. Богданович. Білоруське відродженне.	—	10
Святе письмо нов. завіту (Євангелія).	1	—
Онуфр. Солтис. Буквар для самоуків без оправи.	—	30
Богдан Лепкий. Чекає нас велика річ. з 10 образк.	—	20
Видання полон. Раштат. таб. Стінний календар.	—	5
Пр. В. Антонович. Хмельнич. в повісті Г. Сенкев.	—	20
Географія України С. Рудниц. I ч. (з 66 малюнк. карт.	2	20
" II ч. (з 48 малюнками)	2	20
Видання С.В.У. Чужинці про українську справу.	—	10
Володимир Гнатюк. Українська народна словесність.	—	30
Німецько-українська салдатська розмовна книга.	—	20
Календар полонених Українців у Фрайштадті	—	—
"Розвага" на 1916. і 1917.	1	—
В. Дорошенко. Українство в Росії з портретами.	—	50
М. Троцький. Литовці.	—	10
Др. М. Лозинський. Михайло Павлик.	—	10
Ю. Бархардт. Введення в національну економію	—	20

Адреса редакції: Wetzlar. Unterrichts Ausschuss. Lagerzeitung.

Купуйте Пам'яткову Книжку

КАЛЕНДАРЬ
на 1917 р.

СОЮЗА ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ
500 стор. друку 103 ілюстрацій

ціна 1 марка.

Замовляти по адресі „Громадської Думки“:

Wetzlar. Ukrainischer Unterrichts-Ausschuss. Lagerzeitung.

Українські картки.

Хто хоче мати дуже гарні кольорові (з фарби) картки-листівки українського художника А. Ждахи, спішіть з замовленнями в редакцію.

Це є малюнки з нотами до слідуєчих історичних пісень:

1. „Ой, не гаразд, запорожці, не гаразд вчинили“.
2. „Ой, у полі, ой, у полі тай у Баршполі“.
3. „У дїброві чорна галка“.
4. „Засвітали козацьки в поход з полуночі“.
5. „Стогне вітер вільний в полі“.
6. „Гей, не дивуйте, добрі люди!“.
7. „Ой, не світи, місяченьку!“.
8. „Ой, запив козак, запив“.
9. „За Сибіром сонце сходить, хлопці не з'являйте“.
10. „Ой, не знав козак, ой, да не знав Сурун“.

Ціна: одна картка коштує 10 ф.
серія (10 карт.) . . . 75 ф.

Командатурою дозволено ці картки посылати до дому.

Адреса редакції: Wetzlar. Unterrichts-Ausschuss. Lagerzeitung.